2020
Suyu qoruyanlar
Su həyatdır, onu qoruyaq
1 BIRINCI NƏŞR
www.kura-river.org
UNDP
gef

Töhfə verənlər: Meri Metyus, Sona Quliyeva, Dadaş N Məmmədov, Ülviyyə Axundova, Səbinə Nəcəfova

Rəssamlar: Esmira Aslanova, Ayşə Məhərrəmova

Cavabdehlik: Nəşrdə əks olunan fikirlər BMTİP-QEF Kür II Layihə Komandasının fikirləridir və mütləq şəkildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı və ya BMTİP və ya Qlobal Ətraf Mühit Fondunun fikirlərini təmsil etmir.

Bu məlumatlandırıcı komiks hekayələr 2020-ci ildə BMTİP-QEF-in "Kür çayı hövzəsi boyunca İnteqrasiya olunmuş Su Resursları İdarəetməsini (IWRM) inkişaf etdirmək" layihəsi çərçivəsində hazırlanmışdır. Əsas hədəf əyləncəli bir şəkildə Kür çayı hövzəsindəki su ehtiyatlarının mövcud vəziyyətini daha yaxşı başa düşməyi təmin etməkdir. Eyni zamanda bu hekayələr hövzədəki insan fəaliyyəti ilə ətraf mühitin deqradasiyası arasındakı əlaqələri, habelə iqlim dəyişikliyi və fəlakətlər kimi qlobal təhlükələrin Kür çayı hövzəsinin su ehtiyatlarına potensial təsirlərini araşdırır. Nəşr su mənbələri, əlaqəli ekosistemlər haqqında maraqlı faktları da əhatə edir və bəzi ətraf mühit anlayışları haqqında əlavə məlumat verir.

Suyu qoruyanlar

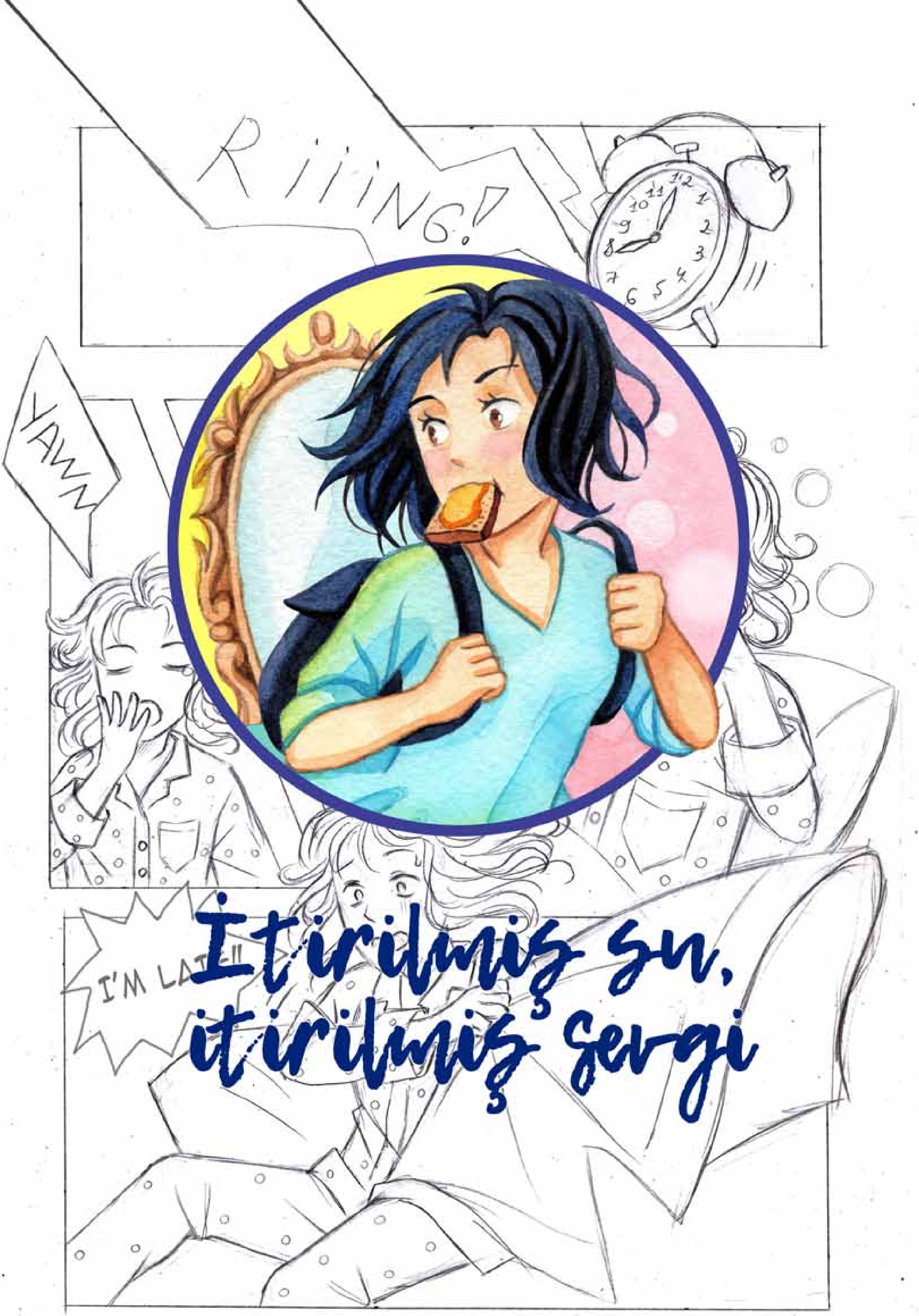

İtirilmiş su, itirilmiş sevgi

RiiiNG!
YAWN
Saat neçədir?
GECIKDIM!!

FSHHH~
Düşünürəm ki, bu gün donumu geyinəcəm, bəs sən?
RiNG! RiNG!
Mükəmməl!
Narahat olma. Gecikməyəcəm.
FLOOD

Əvvəlcə bunu təmizləməliyəm...
Bu dəhşətdir!!
SUADA!!
BAM! BAM!
Heçnə, nənə! Hər şey qaydasındadır. Xahiş edirəm girməyin!
Nə olub?!
Suada yenə suyu bağlamağı unutdun?
Neçə dəfə deməliyəm, suya qənaət et!
Nənə, bu sadəcə sudur.
Gecikəcəm, sonra danışarıq.

ECOLOGY NEWS
Suya qənaət edin, dostlarım!
Cansıxıcıdır, TV xəbərlərindən başqa heçnə yoxdur.
RING! RING!
SALAM~
Salam Suada! Bu gün fortepiano konsertinə getmək istəyirsən?
İki biletim var~
TICKET
Əlbəttə istəyirəm!
Yaxşı! Səni saat 5-də götürərəm.
AMAN TANRIM! Məni görüşə dəvət etdi!
Nə geyinməliyəm?
YOX
YOX
YOX
Ah, yox! Ən sevdiyim paltar!!

Mən onu yumalıyam!!
NO WATER
YOX!!
Nənə!! Su haradadır?!
Bu sual sənədir. Heç su qalmayıb.
Suya qənaət et dedim.
TICK
TOCK
Zarafat edirsən?! Mən nə etməliyəm?!
KNOCK!
KNOCK!
O burdadır!!

Hmmm... O gecikir~
Salam, Suada! Mən artıq burdayam. Demə ki, məni unutmusan.
Bu barədə düşünmə. Sən yaxşısan? Dərmana ehtiyacın var?
Xeyr, narahat olma. Yaxşı olacam.
Ancaq o, mənim üçün narahatdır.
Necə də utandırıcıdır. O, çox yaxşı insandır.
Salam Murad! Xeyr, sadəcə özümü xəstə hiss edirəm. Deyəsən, səninlə gedə bilməyəcəm. Çox üzr istəyirəm!
Yaxşı, sonra görüşərik. Tez sağal.
ACHOOO!
Növbəti gün...
ON
OFF
Dərsimi almışam.
Bundan sonra suya qənaət edəcəm.
END

Nə əkərsən,
onu biçərsən

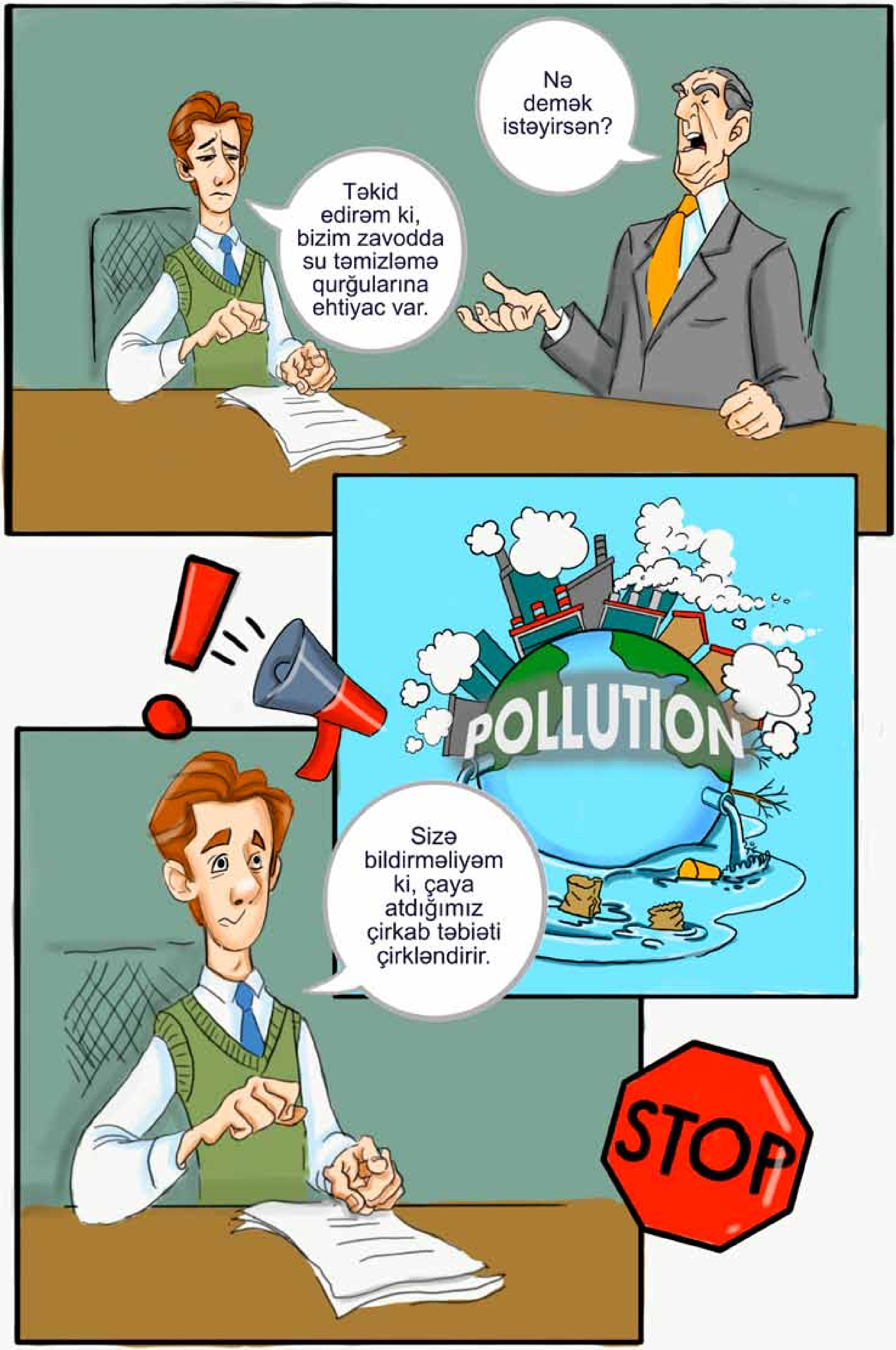
Nə demək istəyirsən?
Təkid edirəm ki, bizim zavodda su təmizləmə qurğularına ehtiyac var.
POLLUTION
Sizə bildirməliyəm ki, çaya atdığımız çirkab təbiəti çirkləndirir.
STOP

YES!
Qulaq as, bizim başqa vacib problemlərimiz var!
Amma...
BOOM!
Amma bu daha vacibdir!
CASH~
Vacib olsa belə, təsəvvür edə bilirsən, bunu eləmək üçün nə qədər pul lazımdır?
!!!
İşinə qayıt!

THUMP! THUMP! THUMP!
Ümid edirəm ki, bir gün başa düşəcəksiniz.
Kömək edin!
Ummm~
Hmmm?~
Orxan, onu yemə!

Restorandakı ən yaxşı yeməyi sifariş etdim.
Nə sifariş verdin, oğlum?
Dadlı səslənir.
Mən dondurma istəyirəm.
Balığınız, cənab~
YUMMY~

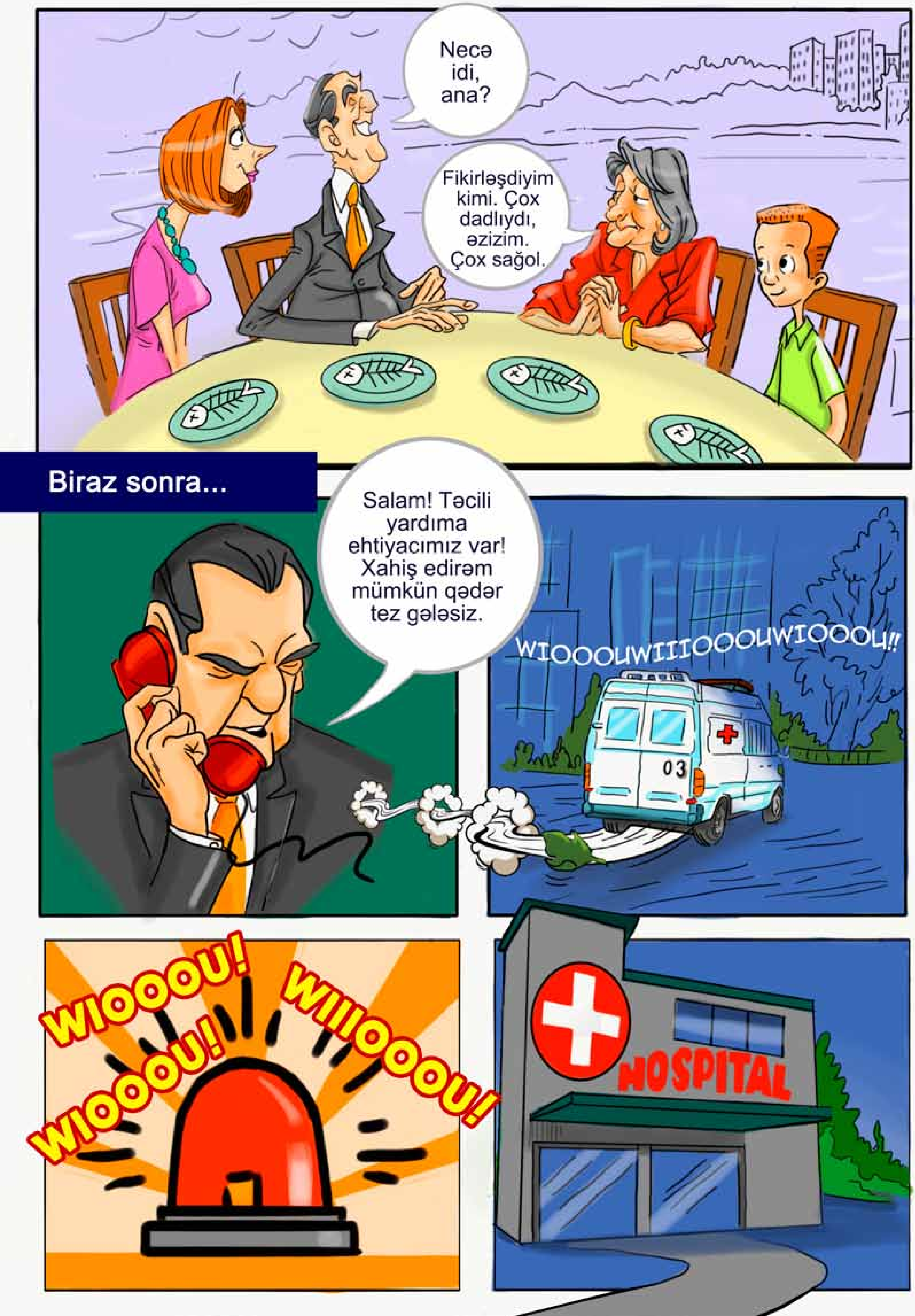
Necə idi, ana?
Fikirləşdiyim kimi. Çox dadlıydı, əzizim. Çox sağol.
Biraz sonra...
Salam! Təcili yardıma ehtiyacımız var! Xahiş edirəm mümkün qədər tez gələsiz.
WIOOOUWIIIOOOUWIOOOU!!
03
WIOOOU!
WIOOOU!
WIIIOOOU!
HOSPITAL

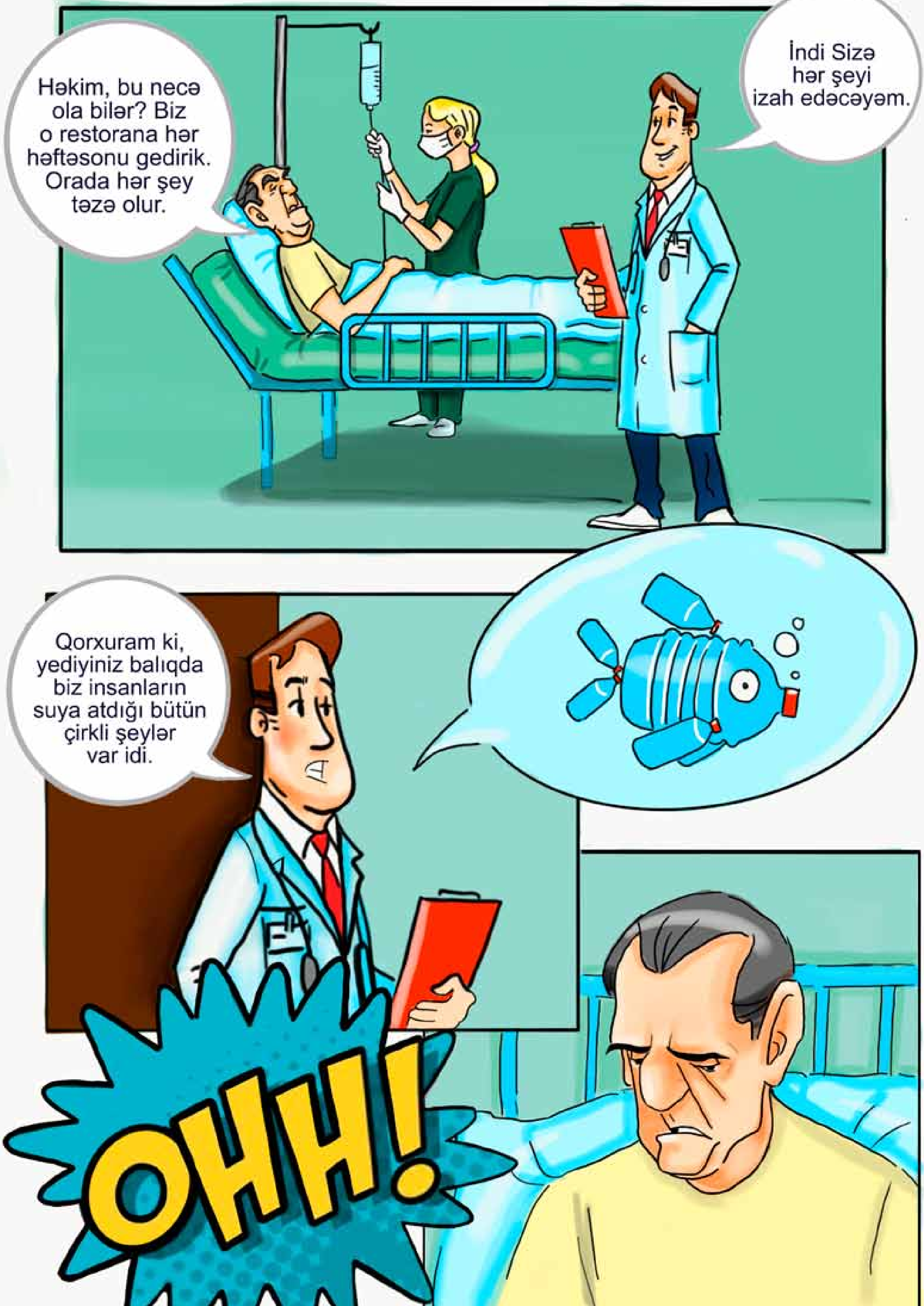
Həkim, bu necə ola bilər? Biz o restorana hər həftəsonu gedirik. Orada hər şey təzə olur.
İndi Sizə hər şeyi izah edəcəyəm.
Qorxuram ki, yediyiniz balıqda biz insanların suya atdığı bütün çirkli şeylər var idi.
OHH!
END

Vacib dərs

Bacı! Orada su yoxdur! Bir az içmək istədim,
amma su kranında su yoxdur.
?
SAVE THE EARTH
SOAP
NOWATER
SHAMPOO
SHOWER GEL

EMPTY
0
WATER
Hmmm... heç su qalmadı.
Bu yaxınlarda depoziti yenidən doldurmuşdum.
SAV THE
Ola bilər…
SAVE

Mənim səhvimdir. Axırıncı dəfə su kranını bağlamağı unutmuşdum.
Üzr istəyirəm.
SAVE EARTH
Bu, heç yaxşı deyil, dostum.
İcazə ver, sənə suyun əhəmiyyəti barədə danışım.
Su hər şeydir.
Su, yer üzündəki bütün canlılar üçün qaynaqdır.
SAVE THE
SAVE EARTH

Yeri kürəsini niyə mavi planet adlandırdıqlarını bilirsənmi?
Xeyr. Niyə?
SAVE
Yerin 70%-i su ilə örtülmüşdür.
70,8%
Ancaq bu suyun sadəcə 0.3%-i hər kəs üçün əlçatan içməli sudur. Kənd təsərrüfatı, sənaye, şəhər su təchizatı və ətraf mühit.
Buna görə də Yer kürəsi mavi planet adlandırılır.
0,3%
SAVE

Şirin su çaylar, yeraltı sular, buzlaqlar
və yağış vasitəsilə gəlir.
BUZLAQ
OKEAN
ÇAY
SAVE THE E
Su dövranı yer üzündə həyat üçün vacib bir prosesdir.
Günəş su dövranının əsas mənbəyidir.
Maye halındakı su buxara çevrilir.
Buludlar və yağıntılar yağış və qar şəklində yerə enir.

Heyvanlar.
MRRR~
Bitkilər.
Yalnız insanların deyil, digər canlı orqanizmlərin də suya ehtiyacı olduğunu xatırlamalıyıq.
Bundan əlavə, su orqanizmlərin yaşadığı mühiti formalaşdırır və ekosistemlərin yaranmasında mühüm rol oynayır.

Halhazırda bir çox insan su qıtlığı problemi ilə üzləşir.
Bəzən insanlar sağlamlıqlarına mənfi təsir edən çirkli sudan
istifadə etmək məcburiyyətində qalırlar.
AFRICA
İçin, uşaqlar.
Çox sağ ol!

Suya qənaət etməyin bir neçə yolu...
Çimmək yerinə 5-10 dəqiqə qısa bir duş qəbul edin.
Dişləri fırçalayarkən su kranını bağlamağı unutmayın.
Qablar axan su yerinə su ilə doldurulmuş bir qabda yuyula bilər.
Yağış suyunu boş qablara və çəlləklərə yığmaq olar.
Bu su isə bitkiləri suvarmaq üçün istifadə edilə bilər.

Su həyat mənbəyidir.
Hər birimiz fərqlilik yarada bilərik.
Hər damla vacib olduğu üçün suya qənaət etməliyik.
Bunu unutma, dostum.
Mən başa düşdüm, bacım!
Mən suya qənaət edəcəm.
Aferin, dostum!
END

Bir kiçik damla belə
SLAP
SLAP
SLAP
dünyanı xilas edə bilər

SHHHHH~
SLAP
SLAP
SLAP
Qızım, neynirsən? Niyə yağış suyu yığırsan?
?
Boş ver! Əgər valideynləri uşaqlarının balkonda çirkli su yığmasına fikir vermirlərsə, biz niyə qarışaq ki?
Necə ağıllı uşaqdır. Bəlkə ona kömək edə bilərəm.

Növbəti gün...
Qonşudur. Aysuya hədiyyə gətirmişəm.
KNOCK!
KNOCK!
Kimdir?

PRESENT
Bunun vasitəsilə suyu təmizləyə bilərsən.
coal
sand
Vau! Çox sağolun!
SUMMER HEAT

İşə bir bax! Suyu yenə kəsiblər!
NO WATER~
ARGH!
ARGH!
AARGH!
Hə, balkondakı bütün güllər bu istidə susuzluqdan quruyacaq.
İndi paltarları yuya bilməyəcəm!

FSHHH~
Çox sağol, Aysu!
İç, balaca gül.
YIPPEE!
BLOOP!

MEOW
Sakit dur, balaca.
YIPPEE!
END

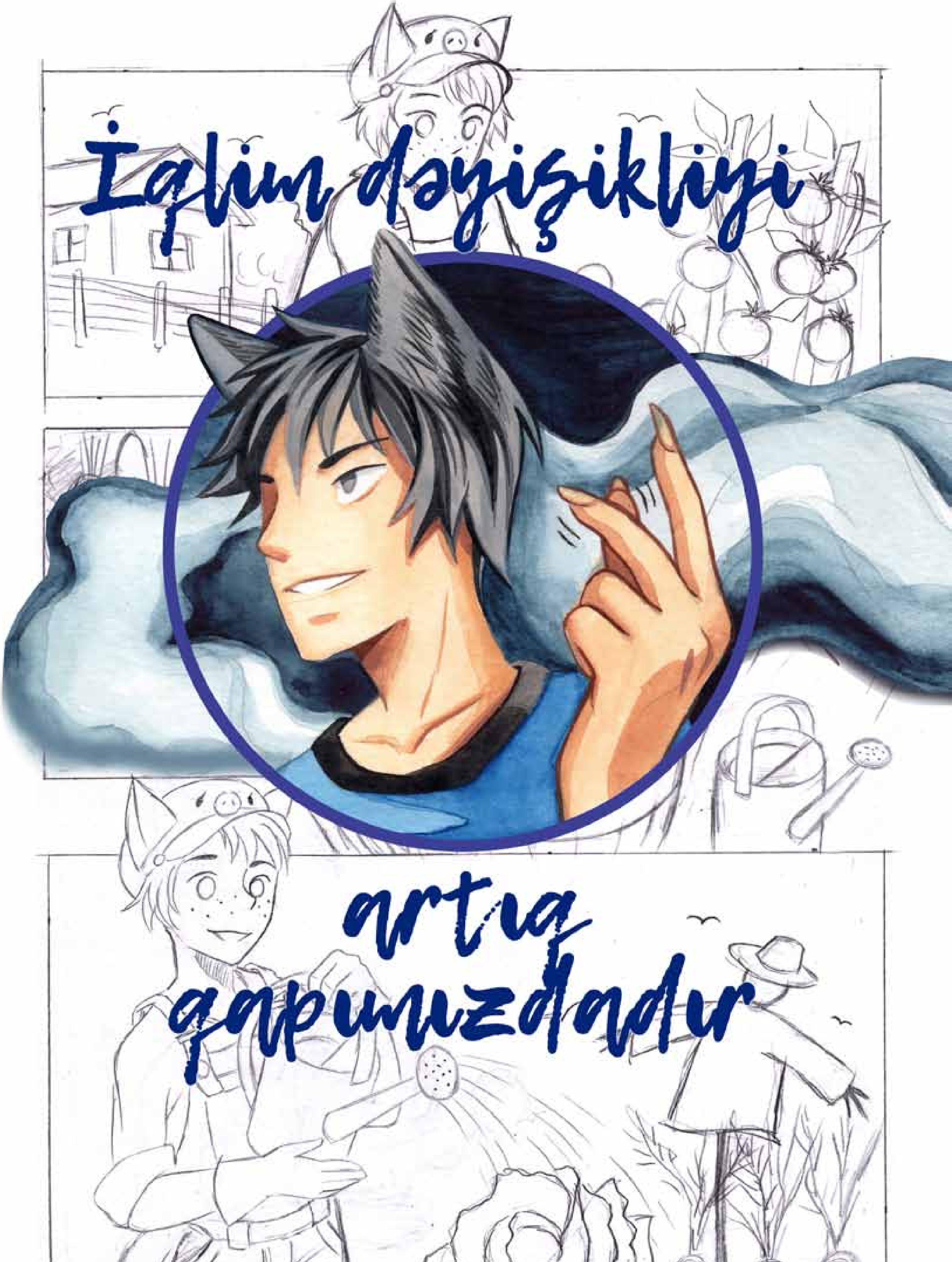
İqlim dəyişikliyi
artıq
qapınızdadır

Bu, üç uşaq haqqında hekayədir.
Bir bacı və iki qardaş.
Bu Lalədir. Lalə böyük bacıdır. O, böyük bir evdə yaşayır. O, çiçəkləri sevir və çoxlu çiçəklər və bitkilər olan böyük bir bağı var.
Lakin o, bitkilərini ənənəvi suvarma üsullarından istifadə edərək sulayır.

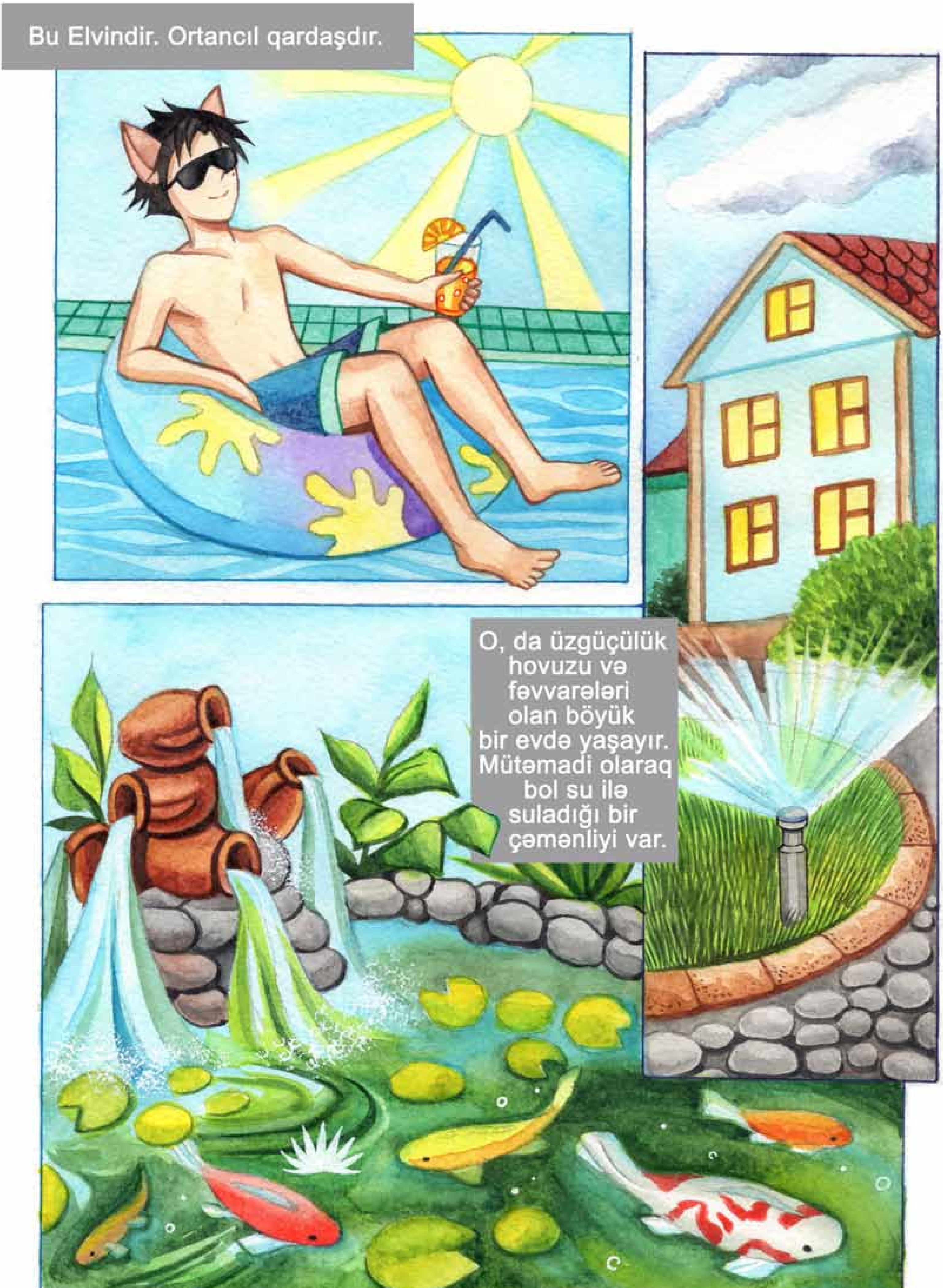
Bu Elvindir. Ortancıl qardaşdır.
O, da üzgüçülük hovuzu və fəvvarələri olan böyük bir evdə yaşayır. Mütəmadi olaraq bol su ilə suladığı bir çəmənliyi var.

Və budur, Eldar- ən kiçik qardaş. O, daha kiçik evdə yaşayır.
Əraziyə xüsusi tərəvəz və meyvələr əkir və damcılı suvarma sistemindən istifadə edir.
Həmçinin yağış suyunu toplayıb bağında istifadə edir.

Burada iqlim dəyişikliyi ilə qarşılaşırıq. O, yeni qaydalar və yeni reallıqla gəldi.
Salam Lalə! Nə edirsən?
CLIMATE CHANGE
Salam! Çiçəklərimi sulayıram.
Çox gözəldirlər, ancaq suvarma üçün çox su sərf edirsən.
Damcılı suvarma barədə nəsə eşitmisən?
CLIMATE CHANGE
Bitkilər haqqında heç nə bilmirsən.

Salam Elvin! Nə var nə yox?
Salam! Heçnə. Sadəcə gölməçəni su ilə doldururam.
CLIMATE CHANGE
Bax, sən ümumiyyətlə suya qənaət etmirsən. Fəvvarələrdən və üzgüçülük hovuzundan imtina etməlisən.
İsti olarsa, qısa bir duş qəbul edə bilərsən.
Məsləhət üçün təşəkkür edirəm, amma...Xeyr. Üzgüçülük hovuzunda daha əyləncəlidir.
CLIMATE
Yaxşı... özün bilərsən.

Sizə dərs verməyin vaxtı gəldi...İnsanlar təbiətin bəxş etdiklərinin dəyərini unutdular.
CLIMATE CHANGE
Suyun həyat olduğunu onlara xatırlatmağın vaxtı gəldi.
Növbəti gün...
Çiçəklərim!!
Mənim hovuzum!!

Mənim bitkilərim!! Mən nə etməliyəm?
İstidir... Susuzam.
Mənə kömək et, qardaş. Bitkilərim məhv olur.
Və içməyə suyum da yoxdur.
Paylaş~
BAM!
BAM!
HMMM?
Əlbəttə kömək edərəm! Su ilə kömək edəcəm və ona necə qənaət etməyi öyrədəcəm.

Hər şeydən əvvəl bitkilərinizi suvarmaq üçün damcılı suvarmadan və yağış sularından istifadə edin.
Böyük üzgüçülük hovuzlarından istifadə etməmək və onun yerinə qısa duş qəbul etmək daha yaxşıdır.
Yağış suyu çənlərdə və qablarda toplanıla bilər.
Bütün bunlar su itkisini azaltmağa kömək edə bilər.
CLIMATE CHANGE
Bu daha yaxşıdır.
END

Suya qənaət
edin

Ümid edirəm ki, o, kranı açıq qoyub getməyəcək.
Aha. Əlbəttə. Buna şübhəm yox idi.
FSSSH!

Elə edəcəm ki, bu maşın parıldayacaq.
GRRR!
Sən boş yerə çoxlu su israf edirsən! Artıq kranı bağla!
GRRR!
GRRR!
Nəsə dedin, əzizim?
Anacan, getməliyəm. Kimsə kranı açıq qoyub.

Hara gedirsən?! Tez bura qayıt!
SWIIISSSHHHH!!!
Hara gedirsən?! Tez bura qayıt!

Xahiş edirəm, balaca, kranı bağla.
HOORAY!
HOORAY!

YIPPEE!
Suyu israf etməyək!
GRRR!
GRRR!
GRRR!

HELP ME!
FSSSHH!
Çox sağol, balaca!
İndi daha yaxşıdır.
Afərin, əzizim.
Bu mənim borcum idi, anacan.
Müəllimiz bu gün bizə başa salıb ki, suya qənaət etmək üçün kranları bağlamaq çox vacibdir.

O bizə "Kür Boğçası" adlı kitab göstərdi.
THE KURA BOX
Bu kitab suyu qorumağın müxtəlif yollarını göstərir.
Səninlə qürur duyuram, əzizim!
END

UNDP-GEF
KURA

2020